

PROBLEMY I METODY NAUKI O INFORMACJI

Po rozwiązaniu istniejącego w latach 1972-1987 w Poznaniu Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, kierowanego przez prof. Stanisława Kubiaka, powstały w 1988 r. na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej, w Instytucie Filologii Polskiej UAM, Zakład Bibliotekoznawstwa i Dokumentacji, a na Wydziale Neofilologii, w Instytucie Lingwistyki UAM, najpierw Pracownia Informacji Naukowej, a następnie Zakład Komunikacji Społecznej. Ten drugi ośrodek kształcenia w dziedzinie informacji naukowej (podobnie jak Zakład Informacji Naukowej i Bibliotekarstwa Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Szczecińskiego oraz ośrodki kształcenia w zakresie informacji naukowo-technicznej na Politechnice Wrocławskiej i Uniwersytecie Śląskim) nie zawsze jest dostrzegany przez inne ośrodki kształcenia bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej, choć daje znać o swoim istnieniu m.in. publikując kolejne tomy (zeszyty) prac zbiorowych serii tzw. z dyskiem.¹

Seria ta, wydawana przez Instytut Lingwistyki Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu od roku 1994, jest poświęcona różnym zagadnieniom informacji naukowej. Redaktorami naukowymi są Mirosław Górny i Piotr Nowak. Materiał do kolejnych tomów stanowiły artykuły redaktorów, pracowników Zakładu Komunikacji Społecznej (wcześniej Pracowni Informacji Naukowej) oraz wybrane fragmenty tekstów prac magisterskich napisanych pod ich kierunkiem. Opracowania te miały dostarczyć czytelnikom, przede wszystkim studentom bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, tekstów do studiów wybranych zagadnień informacji naukowej.

Tom 1 (*Systemy informacyjne. Organizacja i technologia*. Poznań 1994), wydany przez Pracownię Informacji Naukowej Instytutu Lingwistyki UAM w Poznaniu został poświęcony problemom organizacji i technologii systemów informacyjno-wyszukiwawczych. Zostały w nim omówione aktualne zagadnienia dotyczące multimediiów (M. Kosowski), produkcji CD ROM-ów (R. Lewandowski), źródeł informacji w matematyce (I. Pawlińska), czasopiśmiennictwa naukowego (P. Nowak), opisu systemów informacyjnych (M. Górny). Na szczególną uwagę zasługują do tej pory nie opracowane w literaturze z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej problemy aktualnego stanu multimediiów oraz technologiczne aspekty produkcji CD ROM-ów, niezbędne w akademickiej edukacji w tej dziedzinie. W omawianym tomie można również znaleźć oryginalną propozycję opisu źródeł informacji na przykładzie matematyki, przeprowadzoną przez P. Nowaka wszechstronną analizę rynku wydawnictw ciągłych oraz autorską propozycję nowego modelu opisu systemu informacyjnego (M. Górny).

¹ Zdaniem Redaktorów serię tę do tej pory tworzą kolejno opublikowane następujące tomy: *Systemy informacyjne. Organizacja i technologia*. Pod red. M. Górnego i P. Nowaka. Poznań: Wydawnictwo Sorus 1994, 103 s.; *Naukowe wydawnictwa ciągłe jako obiekt badań biblio-, nauko- i informacyjnych: wybór piśmiennictwa za lata 1973-1994*. Poznań: Sorus, 1996, 35s. (to jednak zupełnie inna kategoria wydawnictwa niż pozostałe); *Ze współczesnych zagadnień nauki o informacji*. Pod red. M. Górnego i P. Nowaka. Poznań: Wydawnictwo Sorus, 1997, 147 s.; oraz *Problemy i metody nauki o informacji*. Pod red. M. Górnego i P. Nowaka. Poznań: Wydawnictwo Sorus 1998, 163s.

Tom II (*Ze współczesnych zagadnień nauki o informacji*. Poznań 1997) został wydany przez Zakład Komunikacji Społecznej Instytutu Lingwistyki UAM. Wiodącą problematyką w tym tomie jest szeroko rozumiana efektywność: bibliotek (M. Górny), wyszukiwania informacji (K. Cichocka), udostępniania zbiorów drukowanych (M. Górny, A. Jazdon, P. Nowak), czasopism naukowych (P. Nowak), metody oceny efektywności wyszukiwania informacji światowych zasobów archeologii w Internecie (B. Twardosz). Oprócz tego w tomie tym znalazły się opracowania dotyczące fundamentalnego dla zagadnień komunikacji społecznej, a tym samym komunikacji naukowej, pojęcia książki w ujęciu funkcjonalnym, strukturalistycznym i semiologicznym (M. Góralska), funkcji języka SGML służącego do reprezentacji tekstu w systemach informacyjnych (R. Lewandowski) oraz kosztów udostępniania czasopism zagranicznych (P. Magdziarz). Cennym jest również artykuł A. Radwańskiego (Uniwersytet Wrocławski) poświęcony nowej postaci interfejsu użytkownika w bibliotece. Należy również odnotować zamykający zbiór artykuł w języku angielskim traktujący o zmianach zachodzących w bibliotekach Europy Wschodniej w latach dziewięćdziesiątych XX wieku (B. Skoczyński, J. Grysa). Interesującym wydaje się poszerzenie kręgu autorów prac o pracowników Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Wrocławskiego, stanowiące próbę stworzenia kolejnych płaszczyzn prezentacji badań w dziedzinie nauk o informacji i wypowiedzi środowiska naukowego z tej dziedziny.

Kolejny tom III (*Problemy i metody nauki o informacji. Szkice i studia*. Poznań 1998) został poświęcony Panu prof. dr. hab. Jerzemu Bańczerowskiemu, dzięki któremu – jak piszą Redaktorzy serii - mogły rozwijać się na UAM w Poznaniu badania w dziedzinie nauki o informacji. Był on też inicjatorem jedynej w UAM Pracowni Informacji Naukowej, przekształconej następnie w Zakład Komunikacji Społecznej w Instytucie Lingwistyki. Był też jednym z najgorętszych orędowników i twórców specjalności informacja naukowa na filologii polskiej. Omawiany tom zawiera materiał najbardziej różnorodny. Zostały w nim poruszone różne, choć bardzo interesujące i aktualne, zagadnienia dotyczące kształcenia bibliotekarzy i pracowników informacji w USA (M. Walczak), nośników informacji (R. Lewandowski), edytorów tekstu (K. Cichocka), digitalizacji zbiorów bibliotecznych w USA (S. Martysz), rozwiązań w dziedzinie katalogowania źródeł informacji (M. Górny), efektywności bibliotek naukowych (M. Górny), projektowania baz danych (W. Krzemińska), zmian w językach naturalnych spowodowanych przez multimedia (W. Krzemińska), wskaźnika wpływu cytowań (P. Nowak), indeksów cytowań bibliograficznych (B. Twardosz) oraz opracowanie M. Koski poświęcone zagadnieniom ochrony prawnej danych osobowych.

Zasygnalizowany tu katalog problemów poruszonych w poszczególnych tomach omawianej serii stanowi podstawę do stwierdzenia, że opublikowane tomy zawierają materiał bardzo różnorodny, są przez to niejednolite i nie zawsze ich zawartości adekwatnie odpowiada tytuł zbioru. Zresztą zauważył to już prof. Jerzy Ratajewski (UŚ) w recenzji ostatniego z nich, opublikowanej w 1999 roku w czasopiśmie *Przegląd Biblioteczny* (z. 1/2 s. 91-92). Z wprowadzeń do poszczególnych tomów wynika, że redaktorzy zdają sobie z tego sprawę, tłumaczą się z tego i podają uzasadnienie doboru materiałów do poszczególnych tomów. Niezależnie od tej uwagi trzeba mocno podkreślić, że wydane do tej pory tomy dostarczają środowisku bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej, a także studentom kierunku bibliotekoznawstwo i infor-

macja naukowa wiele interesujących i bardzo cennych opracowań traktujących poszczególne zagadnienia w sposób tak obszerny i wyczerpujący. Biorąc pod uwagę, że zespół osób zaangażowanych w tę inicjatywę jest niewielki i młody, seria ta może świadczyć o dużych możliwościach naukowych i badawczych tkwiących w tym zespole.

Na rynku publikacji naukowych omawiających różne zagadnienia nauk o informacji opublikowane tomy, dzięki wyjątkowości i oryginalności zamieszczonych w nich prac, nie znajdują sobie podobnych. Szkoda tylko, że ukazują się w tak małym nakładzie, co sprawia, że są praktycznie niedostępne dla szerszego grona zainteresowanych, czyniąc tę bardzo cenną serię trochę „prowincjonalną”.

Wiesław Babik